

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

A mi erdőink.

Irta: Dr. Nagy György, orsz. képviselő.

Mezőssy Béla, a földmívelésügyi minisztérium államtitkárja négy napig a Székelyföldön tartózkodott. Az volt itteni tartózkodásának célja, hogy az erdőbirtokosságok panaszát meghallgassa, az erdőknek állami kezelés alól való kivételéért indított mozgalmat megismerje.

Négy nap kevés idő. Mikor tíz napra volt tervezve a látogatás, azt is keveseltem. Az erdők dolgát alaposan meg kellett volna vizsgálni. A futó áttekintés semmit sem ér. Az elkerült vidékek jogosan neheztelhetnek. A meg nem hallgatott birtokosoknak érthető a haragja.

Mezőssy eltávozását után se regestől keresnek fel engem székely testvéreim s kéréseket adnak át, hogy azt a földmívelésügyi minisztériumhoz juttassam. Szívesen vállalkozom arra. Kedves kötelességet teljesítek a reám bízottak teljesítésével.

Kérdés az, hogy az államtitkár látogatása után hogy áll az erdők ügye. Én Tusnád községében világosan, határozottan megmondottam az államtitkárnak, hogy a közbirtokosságok ragaszkodnak az erdőknek az állami kezelés alól való kivételhez. Kijelentettem, a birtokosság mozgalmát nem fogja addig abban hagyni, míg célt nem ér, míg győzelmet nem arat.

Az államtitkár válaszában kijelentette, hogy a földmívelésügyi kormány hajlandó meghallgatni s lehetőleg orvosolni a konkrét panaszokat, de ragaszkodik továbbra is ahhoz, hogy az erdők állami kezelésben maradjanak. Kijelentette, hogy ő nem támogatja azt a törekvést, mely az erdőknek felszabadítására irányul mert állami kezelésben látja biztosítottak az erdők jövőjét, az erdőgazdaság fellendülését. Az erdőbirtokosoknak a gyámság alóli szabadulásra megindult mozgalmát, Nagy György-féle mozgalmak nevezte, melyek nemes jóhiszeműségét aláírja, de melyhez hozzá nem járul.

Az államtitkár egyenesen, világosan, beszélt. Megértettük. Válaszunk csak egy lehet. Rövid és határozott. Ragaszkodunk az állami kezelés megszüntetéséhez. Folytatjuk a küzdelmet. Tömeges fegyverekkel. Csüggedés nélkül.

Jó néven vesszük, ha a föld-

melésügyi kormány megszívleli a konkrét panaszokat. Sok van ilyen. Egyik súlyosabb a másikonál. Az erőszakolt erdők, a kényszerültetés, az erdőörök tulkapása, a zaklató és költséges kezelés ezer okot adnak panaszra. De a panaszok meghallgatásával nincs még elintézve a kérdés. E panaszok mindig megfognak ujulni, míg az erdőkezelésnek mostani rendszere fennáll. A rendszerből nőnek ki a sérelmek. Gyökeres reformra van itt szükség. Csak az használ. E reform: az erdőknek az állami kezelés alól való kivétele.

Ha az államtitkár hosszabb ideig tartózkodott volna a Székelyföldön, akkor meggyőződhetett volna követelésünk jogos és igazságos voltáról. Ha kijött volna az erdőre, hogy reámutassunk a kényszerültetés károaira. Ha megvizsgálta volna a legelőre alkalmas területeket, melyeket a fafináncok elzártak rendeltetésük elől. Ha érdeklődött volna a marhaállomány után. Ha a közgazgatási hatóságoktól beszerezte volna az erdei kihágásokról felvett jegyzőkönyveket, a hozott ítéleteket. Ha érdeklődött volna az erdőgondozás multjáról, az egykor híres székely állattenyésztéséről.

Ezek nélkül el sem tudok képzelni alapos, mélyreható meggyőződést.

Büszke vagyok rá, hogy az államtitkár a székely közbirtokosságok törekvését Nagy György-féle mozgalmak nevezte. Büszke vagyok, hogy a kormány előtt egy igazságos, nemes, tiszta, becsületes törekvés az én nevemmel forrott össze. Vállalom e törekvésért folytatott küzdelem minden következményét. Szóval és tollal, parlamentben és népgyűléseken a munkára készen állok. Székely fajom iránti rajongó szeretet vezérel. Meggyőződésből van kovácsolva védőpaizsom. Jog és igazság támadó fegyvereim. Közkatonája vagyok a székelység gazdasági harcának. De bátor, elszánt közkatonája. Elég erős a vállam, hogy bírja a terhet. Elég biztosíték a multtam, hogy hátrálni nem szoktam, alkudni nem szeretek.

Tovább folytatjuk a küzdelmet! Nyugodtan, méltóságteljesen. Érvekkel harcolunk. Építő munkát végzünk!

Kora még azoknak káröröme, kik azt hiszik, hogy a székelyföldi közbirtokosságoknak moz-

galma le van törve. Csalódni fognak!

Ha kitartunk jogaink mellett, akkor győzni fogunk! Nehéz munkára vállalkoztunk, de hisz férfiak vagyunk!

Próbáljuk meg egyszer, hogy összetartva, egyetértve, mire tudunk menni.

Még fogok írni Mezőssy utjáról. Ismertetni fogom a neki átnyújtott kérések tartalmát. A birtokosok kívánságait. Az erdészek állásfoglalásait. A kormánynak az erdőtörvény revíziójára vonatkozó terveit. A tervezetbe vett törvényjavaslatot. Az arra vonatkozó észrevételeimet.

De e részletkérdések tárgyalása közben is mindig hangoztatom Kátónak travesztált szavait:

Egyébiránt megjegyzem, hogy a közbirtokossági erdők állami kezelését meg kell szüntetni!

Szabad erdő! — Szabad székelység!

Mezőssy Béla államtitkár a Székelyföldön.

Mezőssy Béla államtitkár mult szerdán, augusztus 26-án érkezett meg Tusnádfürdőre. Kiséretében voltak dr. Ferenczy Géza, Sümegi Vilmos, Buza Barna, dr. Nagy György, dr. Zakariás János, Török Ferenc, Rudnyánszky Sándor országgyűlési képviselők; Kazay József miniszteri tanácsos, Koos Mihály, a székelyföldi miniszteri kirendeltség vezetője, Záreczky Kálmán erdőtanácsos, Kiss Ernő, Nagy György erdőmesterek, Benkő Pál igazgató.

Tusnádfürdőn fogadta az államtitkár Csikszentmárton és Csekefalva községek küldöttségét, kiket Nagy György képviselő vezetett. A küldöttségek kérték az erdőknek az állami gyámság alóli kivételét s addig is a száraló erdőlést, a legelők feljavítását, a legelőterületek növelését. Az államtitkár megígérte, hogy az állattenyésztési felügyelő megvizsgálja a legelőt s amennyiben annak nagysága nincs arányban a marhák számával, gondoskodni fog a legelőterület növeléséről.

Délután egy órakor az államtitkár és kísérete Tusnád községébe ment, hol Incze Lajos, a közbirtokosság elnöke fogadta és alapos szakismeretre valló részletességgel ismertette az erdőtörvény sérelmes rendelkezéseit s felsorolta Tusnád speciális panaszait.

Incze után Konecz István esperesplébános beszélt a tusnádi tagosítás-

ról, melynek megszüntetését egyhanguan, egyértelműleg követelik.

Mezőssy Béla válaszolva a beszédekre, kijelentette, hogy a kormány ismeri és tudja a székelység történeti hivatását s a vívmányok emiatt kötelességét képezi a székelység erősítése. Nem tehet ígéretet, hogy az erdők kivételnek az állami kezelés alól, mert a maga részéről az állami kezelésnek sok előnyét is látja — s annak megszüntetése esetleg az erdők pusztulására vezethetne, de a konkrét panaszokon a törvény határain belül készséggel segítenek. Különösen figyelemmel lesznek, hogy több nagyobb terület hagyassék fel legeltetésre s a legelők feljavíttassanak.

Az államtitkár után a tusnádiak képviselője Dr. Nagy György a többek között ezeket mondotta:

„Örömmel üdvözöllek Méltóságos uram az én kerületemben, az én székely testvéreim között. Meghallgattam válaszat! Szívesen tudomásul vesszük, hogy a földmívelésügyi kormány a konkrét panaszokat orvosolni fogja. De kötelességem férfias nyíltsággal és őszinteséggel kijelenteni, hogy azt az alkotmányos küzdelmet, melyet a székelyföldi közbirtokossági erdőknek az állami kezelés alól való kivételéért indítottam, a teljes győzelemig nem fogom abbahagyni. Jogosan követelhetik a közbirtokosságok, hogy az állammal kötött kétoldali magánjogi szerződéseit az állam is tiszteletben tartsa. Az udvarhelyi székely kongresszuson is részletesen ismertettem az erdőtörvény súlyos sérelmeit s reá mutattam annak nagy közgazdasági jelentőségére, ha a közbirtokossági erdők felszabadításával új lendületet nyerhet a pusztulásnak indult állattenyésztés. Vajha körutadon meggyőződnél arról, hogy az egész székelység vágyát, óháját, követelését tolmácsoltam.”

Tusnádról Kozmás községbe ment az államtitkár, hol Balló Károly, a függetlenségi és 48-as párt elnöke ismertette a község speciális erdőségeit. Innen a Nyergesútián át Kászonyfaluba mentek, hol a községháza előtt az egész Kászonszékéből az öt községből egybegyűltek várták és Nagy György hosszú beszédében terjesztette elő a községek jogos kívánságát.

Az államtitkár a tusnádinak megfelelő választ adott.

Éjjeli pihenésre Mezőssy visszatért Tusnádfürdőre s 27-én a reggeli vonattal Kézdivásárhelyre utazott, a hol Megyasay Mihály ev. ref. lelkész vezetése alatt megjelent küldöttségeket fogadta. Megyasay beszédében nagy ismerettel s fajiránti szeretettel

rajzolta a székelység agrikulturáját, melynek koronáját éppen az erdőgazdaság kellene, hogy képezze.

Kézdivásárhely után Kovásznát látogatta meg az államtitkár, honnan a panaszok meghallgatása után visszautazott Tusnád-fürdőre. Pénteken, 28-án Gyergyószentmiklóst és Ditrót kereste fel, hol fényes fogadtatása volt az államtitkárnak és kíséretének, köztük Sümegi Vilmosnak, a kerület képviselőjének.

Sajnos, hogy az udvarhelyvármegyei országgyűlési képviselők távol maradtak ezen mozgalomtól és az államtitkár körútjában nem vettek részt, mert az idő rövidsége miatt az államtitkár Udvarhelymegyében nem jelenhetett meg, hanem az udvarhelyvármegyei küldöttségeket augusztus hó 29-én Baróton fogadta délután 6 órakor rövid kihallgatáson.

Udvarhelyvármegyéből Baróton megjelentek Ugron Ákos főispán, Sebesi János alispán, báró Orbán János árvaszéki ülnök, Daniel Lajos nagybirtokos, a közbirtokosságok képviselőjében báró Orbán Ottó birtokossági elnök, Fenyéd közbirtokossága képviselőjében Gálffy István körjegyző vezetése alatt a fenyédi közbirtokosság küldöttsége, a két Oláhfalú küldöttsége a körjegyző vezetése alatt és az összes erdővidéki községek küldöttségei.

Elsőnek fogadta az államtitkár Barót közbirtokossága küldöttségét, utána következett testületileg az udvarhelymegyei küldöttségek fogadása báró Orbán Ottó birtokossági elnök vezetése alatt, ki az összes erdőbirtokosok általános sérelmeit adta elő, egy igen kimerítő tárgyalás, hatásos beszédben, melyet a küldöttségek nagy tetszéssel és többszöri kitörő helyesléssel fogadtak.

Az államtitkár válaszában itt is kijelentette, hogy az erdők feletti korlátlan szabad rendelkezési jogot, az állam nem hajlandó átengedni az erdőbirtokosságoknak, de minden egyes közbirtokosságnak hajlandó a kérésére a mostani erdőterületekből közlegelőnek akkora területet kibocsátani, a mekkora marhaállománya fejlesztésére szükséges, ha eziránti kéréseiket a közbirtokosságok írásban beadják a földmívelésügyi minisztériumhoz. A kérések beérkezése után az ügyet minisztériumból kiküldendő és megyei szakértő birtokosokból álló bizottsággal a helyszínén megvizsgálhatja és a kéréseket, a kiküldött bizottság szakvéleményének megfelelően azonnal elintézi és engedélyezik a kiszakításokat. A többi sérelmek megvizsgálását és méltányos elintézését is kilátásba helyezte.

Befejezésül a magánpanaszokat hallgatta meg és az írásban benyújtott kéréseket fogadta el; ezekután a rövid kihallgatás véget ért és az államtitkár ur körútját tovább folytatta Köpeczen át Nagyajtára, onnan pedig Budapestre utazott vissza.

Gazdakörök rovata.

Kisgazdák minta trágyatelepei.

Irta: Dorner Béla.

A székely kisgazdának ősdi gazdálkodását mi sem jellemzi jobban, mint a — trágyatelepe. Egy előkelő izlésű művelt uriember szokta mondani: „az utcán az uri nőt a cipőjéről, odahaza a háziasszonyt a kony-

hájáról, a lakásban az uri családot (pardon!) a closet milyenségéről, a gazdát — trágyatelepeiről — lehet megismerni, vagy helyesebben: megítélni. Öregapáink erről az utóbbi két tárgyról a pipaszó mellett orrfintorgással beszéltek, — míg ma a művelt nyugat népénél egészen jól megfér a műveltséggel a mondott dolgokról való társalgás, egyrészt a közegészségügy hatalmas védbástyája alatt, másrészt a magasabb és nem csupán a szorosan vett gazdasági körökbe is eljutott „gazdasági érzék” miatt, mert ott ma már nem jelszó, hogy „a trágya a gazda aranya”, de köztudatba átvitt fogalom.

Azt, hogy Hollandiában az árnyékszékre bérletet hirdetnek, és árverést tűznek ki, és hogy a copfos chinai gazda vendégét először is nem a társalgóba, de éppen egy más magános helyre kíséri vagy emlékezteti, csak nálunk furcsa, náluk azonban, hol a föld termőereje a mindenféle hulladékok gondos fölhasználásával tartható csak fenn, elég komoly gazdasági probléma.

Az sem „vice” már többé, hogy egy szenvedélyes fajbaromfi tenyésztő kisvárosi ügyvédet a körjegyző szolgálja éppen a baromfiólak tisztogatásánál talált és hívta a „hagyatéki” tárgyalásra, a mire az illető ügyvéd így felelt: „nem látja, hogy most is hagyatéki ügyekkel foglalkozom!”

A művelt gazda tudja azt, hogy jobb produktív több termést csak jobb trágyázással érhet el, és azért a trágyatelepre sokkal, de sokkal nagyobb gondot fordít és a telepre építi az árnyékszékét is és a házi szemetet, mindenféle hulladékot a telepre temeti, hogy a földjeire alkalmazható trágya quantumát is emelje a minőséget és javítsa.

Azon székely kisgazdák, kik a barcasági tanulmányi kiránduláson voltak, ámulva látták a szász gazdák trágyakezelését. Igaz, hogy ámulva hallották is a 22 mázsás holdankénti gabona terméseket.

A székely gazdák dicséretére legyen mondván, hogy most azután élénk vágy ébredt is föl bennük, szakítani az eddigi trágyakezeléssel, és végre valahára megkezdeni a helyes eljárást.

A helyes trágyakezeléssel a gazdának módjában áll ugyanazon földterületről, mint eddig, és ugyanannyi marhával mint eddig sokkal jobb minőségű, tehát értékesebb és hatékonyabb és sokkal nagyobb tömegű istállótrágyát produkálni.

A földjén tehát nagyobb lesz a termés, mint eddig és így nagyobb lesz a gazdasági haszna, mint eddig.

A trágyatelep levét — a legértékesebb részt — nem engedi kifolyni az utcára, megfertőzve udvarát, az utcát, esetleg kutyájának ivóvizét, hanem hordókkal kihordatja a kaszálókra, tehát jelentékenyen több szalmaszalmatermésre is számíthatna. Ezáltal módjában lenne, több és jobb állatot is tartani, tehát jövedelmei az állatok után is szaporodnának. — Több állattal ismét több trágyát termelhetne, tehát földjeit még jobban trágyázhatná. Ekkor azután elértünk oda, a hová célunk is volt elérni: a mélyebb szántáshoz, a gazdasági termelés alfajához.

Az alföldi magyar parasztgazda azelőtt aratott holdanként 5 m. búzát, ma arat 12 mázsát. — Csupán

azért, mert többet trágyáz és mélyebben szánt.

A holtövényi szász gazdánál 16-20 holdas gazdánál meglepő volt a jó mód, a gazdaság, a nagy állatállomány. Kérdeztük: hogyan lehet 16 holdból ilyen jól élni?

Egy ottani tanító ezt válaszolta:

— Hja! kérem igaz, hogy az illetőnek csak 16 hold földje van, de most már 32 holdon gazdálkodik.

— Bérlet talán hozzá? kérdeztem.

— Nem az kérem, hanem azelőtt a 16 holdon csak 10 centiméter mélyen szántott, most pedig 20 centiméter mélyen szánt. Tehát még egyszer annyit szánt, niég egyszer annyi földet művel, és még egyszer annyi termése van, — mint azelőtt volt.

Azt, hogy az illető még egyszer annyi trágyát is produkál, mint anélkül, mára tanító ur nem mondotta, mert a szemeinkkel láthattuk a hatalmas trágyatelepet az udvar közepén, nagy gonddal körülkerítve, és jól — hogy ne mondjam szeretettel ápolva, hatalmas lészivattyúkkal felszerelve.

A trágyakezelésnél nemcsak nálunk játszik főszerepet a lélek fölfogása és fölhasználása, de külföldön még inkább. Az angol, a francia, a dán, a német gazda sokkal kevesebb szalmás gabonát termel, mint a magyar. Egyrészt mert szántóföldje is kevesebb, de mert nagy állatállományt tart, és a norfolkinégyes vetés forgó mellett szántóföldjének legnagyobb része mesterséges takarmány, répa, lóhere, lucerna vagy burgonya. Így ezután alomnak való szalmája is kevés, már azért is, mert szalmáját felszeccsázza és korpával keverve megeteti. A hol van, ott a külföldi gazda, tözeget használ alomnak, a hol pedig ez nincs, vagy drága, ott a szalmát kétszer, sőt háromszor használja alomnak.

Lajos bajor herceg leutstetti uradalmában (München mellett) a szalmát a lovak alól nagy ereszek alá hordják, ott kiszáritják és azután ökrök alá almozni vele. A kereszttáblákat kora tavasszal szalmás trágyával teregetik be. Ha most az eső azt már kimosta és a szél megszáritotta, akkor lógereblyékkel összeszedik és újra az istállóba fuvarozzák, immár harmadszor alomnak.

Miután a szalmahiány a székelyföldön is gyakori, ajánlom a székely gazdának ezen methodust — követésre.

A német gazdánál természetesen a trágyázás nagyrészt a lével történik. Nagy vashordókkal szállítják ki a gazdák földjeikre a trágyaleveket, mint kisebb városokban az utcai öntöző lajtokkal, úgy öntözik a földjeiket. Hogy milyen eredménnyel azt mutatja az, hogy a silányabb földeken is kapnak k. holdanként 25—28 m. búzát. Jellemző a német gazdára, a mit egyik nevesebb írónk a helyszínén tett tapasztalatai után ír:

„Az őszi búzák kiszántása fölött a német gazda nem töpreng soká. — Búzája ugyanis gyakrabban kifagy a hidegebb télen. Még az olyan búzában is irgalmatlanul beállítják tavasszal az ekét, melyek k. holdanként 7—8 m. termést biztosan ígérnek. No igen, mert akkora haszonnal a nagy kiadásokkal dolgozó német gazda nem találja meg a számadását.

Midőn a királyi ménesbirtokok (Mezőhegyes, Kishér, Bábolna, Fogaras) fölött boldogult Kozma Ferenc miniszteri tanácsos volt a fő, a birtokok beutazásakor, a mezőhegyesi központi tehénistálló óriási trágyatelepén 8 nagy szivattyúval 16 ember fecskendezte a szalmás telepre a barna levét, éppen abban a pillanatban, midőn ömeltősága arra kocsizott. A látvány annyira megtetszett neki, hogy azt az intézőt, ki a gazda aranyával így bánik, soronkívül léptette elő magasabb állásba.

Collégái gunyolták ugyan a „szivattyus intézőt” egy darabig, de utána már a 30,000 holdas birtoknak más pusztáin is szorgalmasabban működött az aranyat ontó vizipuska.

A miniszteri kirendeltség most 4 kisgazdánál állít föl minta trágyatelepet, betonrozott gödrökkel, faulerele szivattyúkkal, sőt a tehénistállók is betonnal aljazzatja meg és csatornáztatja ki.

Remélhetőleg a mintákat minél több gazda fogja követni és ezáltal a székely mezőgazdaság hatalmas lépést tesz előre a haladás útján.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Dr. Zakariás János országgyűlési képviselő urtól a vasárnap reggeli postával egy figyelemre méltó cikket vettünk a székely közléséről sajnálatunkra le kellett mondanunk, mert ugyanaz a cikk már a legtöbb székely hirlap vasárnapi számában megjelent és nem akartuk az ollózás vádját magunkra hárítani. A nagybecsült képviselő ur cikke oda konkludál hogy: „Minden község és birtokosság állítsa össze panaszait óhajtsait és azokat közvetlenül, vagy képviselője útján terjessze sürgősen a földmívelési kormány elé melynek az erdőkezelés és ellenőrzés reformjával foglalkoznia kell. — A drága célszerűtlen erdőkezelés, — ha sürgősen nem reformáltatik, éppen az ellenkező eredményre vezethet, mint a mit a földmívelési kormány vele elérni akar. Nem konzerválni fogja a székely erdőket a jövő székelység kisbirtokossága javára, hanem azt egyes nagybirtokosok kezére játsza. Ezért kell minél sürgősebb reformmal olosóvá, hasznalhatóvá és ekként népszerűvé tenni az állami erdőkezelést. Örövendünk, hogy a székelységgel együttérző, nagytehetségű képviselő ur ennek tudatába jutott, hogy a székely erdők felszabadítása érdekében kezdeti mozgalmunk, sem politikai, sem egyéni érdeket, — vagy plane mint szűk látókörű elleneseink hirdetik, — agitacionális célokat szolgál. Ez eminenter székely ügy; és ha azt tapasztaljuk, ha azt látjuk, hogy azt bárki is másnak tekinti, más célzatossággal, más irányba akarna terelni, legelsőbbben mi állanók utját, mert a székelységnek ezt a fájó sebet bűn volna politikai aspirációk miatt gyógyítatlan hagyni; bűn volna ebből akár egyéni, akár politikai célokból tökélet kovácsolni. Köszönettel vesszük és örömmel közöljük a t. képviselő ur hasonló tárgyalgossággal írott cikkeit, ha azokat kellő időben hozzánk eljuttatja.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy a képviselőválasztáson egy bepálinkázott választót sem lehetett látni;

mondják, hogy a „Kossuth-utca” követéjavitása ebben a században nem ér befejezést;

mondják, hogy a sétatéri új padok tisztántartására legközelebb mükedvelői előadást rendeznek;

mondják, hogy a háziipari kiállításban sokkal többen vettek volna részt, ha a rendezőség arany érmet osztogatott volna;

mondják, hogy a katonák itt-léte alkalmából, cselédeink mind munkaszünetet kérnek;

mondják, hogy a székely nagygűlés alkalmából az előadók mind berekedtek, a hallgatók pedig megcsüketültek a nagy szóarádattól;

mondják, hogy az erdélyi hírlapírók kongresszusán elhatározták, hogy semmit se határoznak.

E hírek valódiságaért nem vállal felelősséget — a szerkesztőség.

— **Az iskolai év kezdete.** Megélénkült az utcánk; nemcsak a nyaralásból és üdülésből visszatértek sokaságával, de leginkább a tanév kezdetére begyülekező ifjúságtól, kik ellepik a tanintézetek kapuit és mozgalmas, tarka színt adnak az utcáknak is, melyek eddig oly csendesek voltak, mintha nehéz, nyári álmukat aludtak volna. A vakáció alatt neki barnult, neki pirosodott arcu ifjúság, szülőik, gondnokai kíséretében, a nagyobbja egyedül bevonult a városba, a hol ezután hangosak lesznek az utcák, terek s sétányok az ifjúság derülthangulatával. Tavaszt hoznak az őszbe, új életet, új munkakedvet az iskolákba és erősebb hullámozást a társadalomba. — Legyen törekvésük áldott és gazdagon gyümölcsöző tanulmányuk, hogy majdan a hazának erős oszlopaivá válhassanak.

— **A helybeli kerületi munkásbiztosító pénztár** vasárnap, augusztus 30-án d. u. 2 órakor tartotta meg Betegh Pál igazgató-elnök elnöklétével a közgyűlési kiküldött tagok számának kiegészítése tárgyában választó gyűlést, melyen a munkaadók csak gyéren, de a munkások elég szép számban jelentek meg. A titkos szavazattal megejtett választás eredményeül, a munkaadók részéről megválasztották; Jakabos Miklós okleveles szabásmester; a munkások részéről Székelyudvarhelyről Benkő Mihály, Szabó Alajos, Schwarzenberger Imre, Csörgő Balázs, Hegedűs László, Tamás József, és Török Lajos; Székelykeresztúrról: Konrád János és Csizsér Ferenc; Parajdáról: ifj. Ambrus Péter és Jaeger Vilmos.

— **Kinevezés.** Az erdélyi római kath. státus Nyujtód Jancsó Béla márkosfalvi lakos, végzett tanárjelöltet a helybeli r. k. főgimnáziumhoz a Gáspár Balázs tanár nyugdíjazása alkalmával megüresedett matematikai és fizikai tanszékre, helyettes tanárnak nevezte ki.

— **Esküdtételei.** A községi és református iskolától átvett állami tanítók, valamint a székelyzsombori két tanító a hivatalos esküt hétfőn délelőtt tették le a kir. tanfelügyelő kezébe, a ki néhány heti szabadságáról visszatérve, hivatalának vezetését átvette.

— **Felhívás a gazdaközönséghez.** A földmivelésügyi minisztérium az eladó takarmányfelesleget nyilván kívánja tartani, esetleg megvásárlás végett. Felkérem tehát azon gazda urakat kiknek eladó takarmányuk van, hogy ezt az árs vasuti állomás megjelölésével velem tudatni szíveskedjenek. Vargyas 1908. szeptember 1-én Daniel Lajos közigazdasági előadó.

— **Jutalomdíj.** A földmivelési minisztérium a magyar földhitelintézet által a gyümölcsfa tenyésztés terjesztéseért átengedett jutalomdíjából Boros György kobátfalvai tanító részére 200 koronát és elismerő oklevelet adományozott.

— **Jótekonyság.** Bálint Dánielné urasszony a székelykeresztúri Polgári Zenekar számára lobogónak való értékes nemzetiszínű kelmét és a lobogóra díszes szallagsokrot vásárolt. Kis leánya Bálint Zsuzsika varrta meg a lobogót. Ez áldozatkészség folytán jutott a zenekar egy díszes lobogóhoz. Ezt szentelte fel a zenekar augusztus 23-án tartott díszes zászlószentelési ünnepélyén Székelykeresztúron. A zenekar nevében itt fejezem ki a nemeslelkű áldozatkész urasszonynak nagy áldozataért, jóságáért, hálás köszönetet. A jóságos Isten a nemeslelkű urasszonyt és kedves kis leányát jóságukért áldja meg ezer áldással, hogy módjuk legyen állandóan a nemes célokra áldozni, jótekonyságot gyakorolni Pap Mózes zenekarielnök.

— **Köszönetnyilvánítás.** Zetelakán augusztus hó 9-én az ifjúság által rendezett, színdarabbal összekötött táncmulatság fényes sikerrel ért véget. A szereplők mindnyájan ügyes kitartással igyekeztek megnyerni a vidékről összegyűlt előkelőség tetszését ugyanarra, hogy aug. 15-én közkíváncsra megismételték az előadást. A mulatságon felülfizettek: Klein Zsigmond Budapest 20 korona. Fábian József 17 korona 50 fillér. Klein cég. Sebessy János 10—10 K. Simó Mátyás, Libáni faipar részvénytársaság 5—5 K. Hochzinger Miksa 3 K. Feuerstein Jakab 2 K 50 fill. Lichmann Igác, Spitzer Sándor 2—2 K. Szabó Endre, Széchi Dezső, Jakabos Dénes, Ujhegyi Mihály, Tamás István 1 K 50 fillér. Nagy Lajos, Erdős Béla, Ficher Béla, László Kihály 1—1 K. Roth János, Simén Ferenc, Elekes Géza, Ádám Ferencné, Lőrinc Antal, Láng Sándor 50—50 fillér. Boros Antal, Valentsik Albert 40—40 fillér. Szabó Dénes 10 fillér. A befolyt tiszta jövedelem 100 korona a kath. legényegyesület harmónium alapja javára adatott. Fogadják ezután is a nemesszívű adakozók a rendezőség őszinte hálás köszönetét.

— **Vágó-lajstrom.** A m. kir. földmivelésügyi minisztérium 1908. évi 54.300 sz. rendeletéhez szükséges Vágó-lajstromok és egyéb nyomtatványok, melyek 1908 évi augusztus 1-től minden község által beszerzendők és csak ezen minták szerint lesznek vezetendők Betegh Pál villamos-erőre berendezett könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt, a törvényhatósági m. kir. állatorvos urtól nyert utbaigazítás szerint elkészültek és kaphatók. E körülményt a t. előjáróságok szíves figyelmébe ajánljuk.

— **Az Erdélyi Kárpát Egyesület** 1908. évi szeptember hó 6-án (vasárnap) d. u. 3 órakor Gyergyószentmiklóson a városház nagytermében tartja XVIII-ik rendes közgyűlését és ezzel kapcsolatosan szeptember 7-én öt kirándulást rendez. Figyelmeztetés. A közgyűlésre és az esetleges kirándulásokra a jelentkezések folyó évi szeptember hó 2-ig az EKE irodájához Kolozsvár, vagy kizárólag a kirándulásokra Dr. Fejér Mihály ügyvédhez Gyergyószentmiklós intézen-dők. A közgyűlés iránt országszerte élénk érdeklődés mutatkozik. Több országos képviselő is ígérte a közgyűlésen való megjelenését.

Szerkesztői üzenetek.

Ditró. A küldött „cikket” előbb az ünnepi aktualis közlendők, utóbb pedig miután egyik vidéki lapársunkban már leközölték, nem adhatjuk ki. Az ajánlott levélben foglalt kérelmet expressz küldöttük illetékes helyére. Reméljük annak alapján bőven kaptak — ígéretet.

Kiadja: Betegh Pál könyv- és újság kiadó intézete.

HIRDETÉSEK

A hirdetések gondos átolvasása önnek valószínűleg hasznára lesz!

Értesítés.

Vidéki lelkész, tanító, körjegyző és községi előjáró urak szíves figyelmébe ajánlom, hogy a Koronkay-féle kerthelyiséget és kényelmesen berendezett vendéglőt átvettem s azt megnyitva, a n. é. közönség rendelkezésére bocsátottam. Mindenkor pontos, székely vendégszeretettel állok rendelkezésükre jó konyhával, kitűnő italokkal és beszállásra alkalmas tiszta szobákkal, tágas udvarral, istállóval és kocsiszinnel. Székely hazafias támogatóikba ajánlva magamat, vagyok kész szolgálattal.

Barkóczy Albert.

Legfinomabb kék Erdész-kréta

nedves és száraz fára, bőrre, vászonra, papírra stb. való íráshoz 5 kilogrammos ládákban és tucatonként is a legolcsóbb árért

Betegh Pál

könyvkereskedésében, papír és írószerek gyári raktárában Székelyudvarhelyt kapható.

Vidéki megrendeléseket a beérkezés napján elintézt.

Hazai kitűnő minőség!

5035—1908. közig. szám.

Hirdetmény.

Székelyudvarhely város tanácsa közhirrre teszi, hogy a nagyméltóságu magy. kir. kereskedelemügyi miniszter ur 58931—908. szám alatt kelt engedély okirattal megengedte, hogy Székelyudvarhely város minden év április hó 10, 11 és 12-én valamint szeptember hó 28, 29 és 30-án juhvásárt tartson.

Az engedélyezett juhvásár már folyó évi szeptember hó 28, 29, és 30-án meg is tartatik.

Székelyudvarhely város tanácsától, 1908 évi augusztus hó 28-án.

Gotthárd János
polgármester.

Mindig

pontosan akarja tudni
hányat ütött az óra?

.. Vásárolja és javíttassa óráját ..

FARKAS IZSÁK

új óras műhelyében Székelyudvarhelyt, Deák-tér 12. sz. a. (gabonapiac), hol mindenféle órát, ékszer, szemüveget és cvikkert is a legelőnyösebben kaphat ..

Gyári árak! Pontos kiszolgálás!

Német és francia

tanfolyamot nyit folyó évi szeptember hó 1-től kezdve

őzv. Pomerius Gottfridné

Székelyudvarhelyt, Fapiac-tér (Galter-féle ház emeleti részén). Bővebb felvilágosítás ... ugyanott nyerhető ...

Esőrendű
férfi és női
valamint

gyermek-

CIPÓKET

..... készít:

Mercz Károly

cipésmester Székelyudvarhelyt, Eötvös-utca 5. szám.
Pontosság Mársékelt árak Jó munka.

BOR!

Reinhold Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Nyári mulatságokra

meghívók

ugyszintén csinos kiállítás

névjegyek is

BETEGH PÁL

könyvnyomtató-intézetében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám alatt rendelhetők.

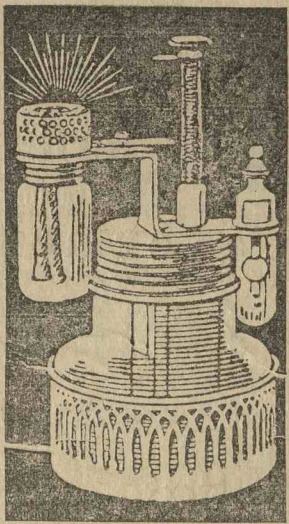
Ki a Yes-Oui-Si

című lapot megrendeli, játszva, minden megerőltetés nélkül és önállóan az angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja. — Előfizetési ár negyedévre 1—1 kiadásra 3 K. — Megrendeléseket elfogad a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatala Székelyudvarhelyt és mutatványszámot küld a Yes-Oui-Si kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97-ik szám.

Nem kell többé gyufa se gyertya a házban!

10 órai égés 2 fillér.

VILÁGSZABADALOM!

„Viktoria“ villamos öngyújtó készülék! Dísze minden asztalnak! — Éjjeli lámpa helyett is használható! Egy nyomás által megvilágítja a szobát! — Csak egyszer egy évben kell megtölteni. A belevaló sav 50 fillérért mindenütt kapható, de mi is küldhetjük!

Elegans nikkelezett kivitelben
8 K.-ért utánvét mellett küldi a

„Külföldi Ujdonságokat Terjesztő Vállalat”

Budapest, VII., ker. Dembinszky-utca 28. szám.

Székelyudvarhelyt
kapható kizárólag:

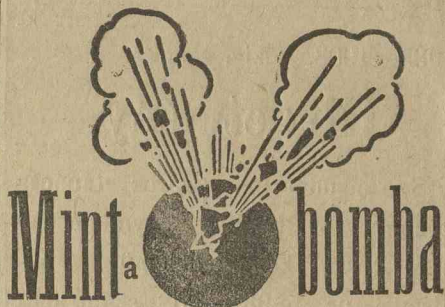
Fazekas Testvérek

műszaki berendezési vállalatánál Kossuth-utca.

Csemegeeszőlő, csakis elsőrendű, nemas fajok, — posztkosaraként 2-80 K, 100 kg. vételnél 40 K. Csemege alma és körte posztkosaraként 2-40 K, 100 kg. 24 koronától feljebb. — Görög és sárga dinnye 100 kg. 10 K, turkesztán és anánász 32 K, posztkosaraként 2-40 K. — Paradicsom, töltött zöld paprika és fejeskáposzta posztkosár 2 K. Vasúti rendelést csakis előleges beküldéssel szállít: **Szabó 176. gyümölcskivi-tele Csongrád.**

BÉLYEGZŐK

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállítatnak **Betegh Pál** könyv-, papirkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

úgy hat «AZ ÜZLET» minden egyes száma. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest V., Percel Mór-u.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete

Székelyföldi kerületi fiókja.
Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 27. Helyközi telefon 32. szám.

A miniszteri kirendeltség által felállított mintatrágya telepeknél alkalmazott Fauler-féle trágyalé-szivattyúk, trágyalé hordókra alkalmazandó trágyalé elosztó csapok, hordók, ivóutakhoz láncszivattyúk, zuhatag-kutak, továbbá gazdakörökhöz Kalmár-rosták, Stahl-Lenner triörök, Kühne-szeceksavágók, répavágók, Ohio és Ásványi-féle tengeriszárítópók, marhamérlegek, hidmérlegek, Benzin motorok és cséplők, arankarosták, az itteni viszonyokhoz a miniszterkirendeltség által legjobbnak talált Losonczy Drill vetőgépek a gazdasági egyesület által jutalmazott iker váltó ekék, gyümölcs zuzók, almaprések, legelőre és kaszálókra láncboronák, őszi műtrágyák közül Thomas-salak, kainit, superfoszfát stb., őszi vetéshez Diószegi óriás buza, lauschtádi rozs, sz. János rozs, őszi borsó stb. Ugyisint a nagyméltóságu m. kir. földmívelésügyi miniszterium felügyelete alatt álló tiszta és kitűnő borainkat a legmelegebben ajánljuk.

Kitűnő tisztelettel:

Magyar Gazdák Érték. Szövetkezete
Székelyföldi kerületi fiókja.

Kedvező alkalom Gram-

mofon-lemezek kiválasz-

tására! **60** darab

legújabb **60** felvétel

(operettek, zenekarok, népdalok, kuplék stb.)

érkezett

és egy-két napig még választható. Mindenik sikerült felvétel. o o o

Betegh Pál
könyvkereskedéséből Székelyudvarhelyt, Kossuth-u.

Mindenki érdeke,

hogy cipőszükségletének beszerzése előtt dusan felszerelt

cipő-üzletemet

megtekintse, a mely Szántó Ferenc elismert szak-képzettségű üzletvezető közreműködése mellett

nagy forgalom és kevés haszon

elvekkel bármily kényes igényeket is kielégíteni képes.

Megrendeléseket megfelelő személyzetemmel a leggyorsabban és pontosan, teljes felelősség mellett elintézek.

A mélyen tisztelt közönség legjobb kiszolgálására törekszem s éppen ezért számos látogatást kérve, vagyok teljes tisztelettel:

Zengliczky Károly
Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 1. szám.